

**THAM LUẬN CỦA UBND TP. CẦN THƠ
VỀ ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN VÙNG GIỮA CỦA TP. CẦN THƠ
TRONG ĐIỀU KIỆN BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU**

**Tại Hội nghị về phát triển bền vững Đồng bằng sông Cửu Long thích ứng
với biến đổi khí hậu tại TP. Cần Thơ**

Kính thưa:

- Ông Nguyễn Xuân Phúc, Thủ tướng Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam;*
- Ông Vương Đình Huệ, Phó Thủ tướng Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam*
- Ông Trịnh Đình Dũng, Phó Thủ tướng Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam*
- Thưa toàn thể quý vị đại biểu và các vị khách quý.*

Qua báo cáo kết quả các phiên thảo luận chuyên đề do Bộ Tài nguyên và Môi trường, Bộ Kế hoạch và Đầu tư trình bày sáng nay tại Hội nghị. Thay mặt chính quyền thành phố Cần Thơ, tôi hoàn toàn thống nhất cao và xin báo cáo với Hội nghị tham luận của thành phố Cần Thơ về định hướng phát triển vùng giữa của thành phố Cần Thơ như sau:

1. Tình hình chung:

Thành phố Cần Thơ được Chính phủ xác định là trung tâm, là động lực phát triển của vùng đồng bằng sông Cửu Long. Trên cơ sở đó, Cần Thơ đã xây dựng chương trình, kế hoạch nhằm cụ thể hóa các định hướng chiến lược, quy hoạch đô thị, đẩy nhanh tốc độ phát triển kinh tế, từng bước thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Sau 13 năm trở thành thành phố trực thuộc Trung ương, tốc độ tăng trưởng kinh tế (GRDP) bình quân 5 năm (2011-2015) đạt 5,88%/năm. GRDP năm 2016 đạt trên 61 nghìn tỷ đồng, tăng 7,55% so với năm 2015. GRDP bình quân đầu người đạt trên 65 triệu đồng. Cơ cấu kinh tế có sự chuyển dịch tích cực và là một trong những địa phương đi đầu về công tác giảm nghèo bền vững. Bên cạnh đó, các khu đô thị mới đã hình thành, các tuyến đường được nâng cấp và mở rộng. Các công trình hạ tầng lớn như sân bay, bến cảng được đầu tư xây dựng đồng bộ tạo diện mạo đô thị mới cho thành phố Cần Thơ.

Tuy nhiên, cùng với sự phát triển mạnh mẽ về kinh tế và đô thị hóa, Cần Thơ không tránh khỏi hệ quả tất yếu đó là ô nhiễm môi trường, suy giảm chất lượng nguồn tài nguyên đất, nước và sạt lở bờ sông; qua đó, đã đặt ra cho công tác quản lý môi trường và đô thị của thành phố Cần Thơ nhiều khó khăn và thách thức. Một trong những hệ quả nặng nề mà con người đang và sẽ phải đối mặt là vấn đề biến đổi khí hậu, thể hiện rõ nét nhất là đợt hạn hán và xâm nhập mặn vào năm 2016 đã tác động nghiêm trọng đến đồng bằng sông Cửu Long nói chung và Cần Thơ nói riêng, gây thiệt hại lớn đến sản xuất và đời sống người dân.

Thừa quý đại biểu,

Biến đổi khí hậu không chỉ là vấn đề môi trường, không chỉ là vấn đề của một ngành riêng lẻ mà chính là vấn đề của phát triển bền vững. **Thành phố Cần Thơ với vị trí nằm giữa vùng đồng bằng sông Cửu Long**, được thiên nhiên ưu đãi như: nước ngọt quanh năm, nước ngập không sâu, mùa nước nổi không kéo dài; không như người dân các tỉnh An Giang, Đồng Tháp thường bị ngập sâu hay người dân tỉnh Trà Vinh, Sóc Trăng đã quen với nước mặn; trong suy nghĩ và hành động cũng như trong thực tế cuộc sống của người dân thành phố Cần Thơ hầu như không có nhiều suy nghĩ dành cho việc đối phó với ngập sâu vào mùa mưa và xâm nhập mặn vào mùa khô. Do đó, khi bị tác động từ thủy văn bất thường, những hiện tượng thời tiết cực đoan của biến đổi khí hậu, cuộc sống của người dân và các ngành nghề sản xuất tại thành phố Cần Thơ sẽ bị ảnh hưởng nặng nề hơn so với các địa phương khác.

2. Những biểu hiện của biến đổi khí hậu tại thành phố Cần Thơ:

Thành phố Cần Thơ và các địa phương lân cận đã chịu tác động ngày một rõ hơn của biến đổi khí hậu. Những tác động cụ thể như mức gia tăng nhiệt độ không khí, lượng mưa, mức độ ngập lụt, xâm nhập mặn, giông lốc, sạt lở ngày càng nhiều. Tại thành phố Cần Thơ, các tác động đang phải gánh chịu đã được ghi nhận như sau:

a) Nhiệt độ tăng: số liệu thống kê thực tế và số liệu mô hình dự báo cho thấy nhiệt độ trung bình của không khí tăng cao. Nhiệt độ không khí trung bình từ năm 1978 đến 2012 có xu hướng tăng khoảng $0,7^{\circ}\text{C}$ - $0,8^{\circ}\text{C}$, nhiệt độ trung bình khoảng $27,3^{\circ}\text{C}$. So với Kịch bản biến đổi khí hậu và nước biển dâng của thành phố Cần Thơ do Bộ Tài nguyên và Môi trường gửi năm 2011 thì nhiệt độ tăng gấp đôi so với

dự đoán. Điều này gây bất lợi cho sức khỏe cộng đồng và làm giảm năng suất cây trồng nếu mức tăng nhiệt bị quá ngưỡng.

b) Về lượng mưa trung bình năm tại Cần Thơ giảm khoảng 200 mm. Từ năm 2010 đến nay, lượng mưa giao động từ 1.200 đến 1.500 mm. Đi kèm với lượng mưa giảm là hạn hán và tình trạng xâm nhập mặn tăng cao, gây trở ngại cho sản xuất nông nghiệp, thủy sản, cung cấp nước sạch và ảnh hưởng đến sản xuất công nghiệp và dịch vụ.

c) Về xâm nhập mặn: trước đây Cần Thơ hầu như không bị ảnh hưởng bởi xâm nhập mặn do vị trí địa lý cách biển hơn 65 km. Tuy nhiên, trong những năm gần đây, xâm nhập mặn đã bắt đầu ảnh hưởng đến nguồn nước ngọt của thành phố. Tháng 5 năm 2010, độ mặn 1‰ chỉ còn cách trung tâm thành phố 12 km. Tình hình xâm nhập mặn qua các năm tại các trạm đo gia tăng từ tháng 2 đến tháng 6 và giảm dần từ tháng 9 đến tháng 12. Đặc biệt trong đầu năm 2016, tình hình hạn hán và xâm nhập mặn rất nghiêm trọng. Dù xuất hiện trong một thời gian ngắn, nồng độ muối trong nước sông Hậu vượt mức quy định tại cảng Cái Cui cách biển Đông khoảng 70km với độ mặn là 2,057‰ (sau đó giảm dần), đây là hiện tượng bất thường về nguy cơ xâm nhập mặn sâu vào nội đồng.

d) Về mức độ ngập lũ: Giai đoạn 2011 đến 2015, Cần Thơ xuất hiện một đợt lũ lớn vào năm 2011. Mức nước cao nhất đứng thứ hai trong lịch sử lũ lụt trên địa bàn Cần Thơ, cao 215 cm, trên mức báo động III 25 cm. Tuy nhiên, đến năm 2013, mặc dù mực nước ở trạm Tân Châu trên thượng nguồn chưa đến mức báo động II thì mực nước tại trạm Cần Thơ lại trên mức báo động III (cao 215 cm). Hiện vẫn chưa có một nghiên cứu cụ thể nào cho vấn đề này, nhưng cũng có thể thấy được chế độ thủy văn đã có sự biến đổi. Sự biến đổi này có thể là do hoạt động của con người, cũng có thể là từ sụt lún đất hoặc ảnh hưởng của nước biển dâng.

đ) Về giông lốc và bão: Theo các cơ quan khí tượng chuyên ngành tỷ lệ bão và áp thấp nhiệt đới thổi vào đồng bằng sông Cửu Long/số lượng thổi vào Việt Nam gia tăng trong những năm gần đây, từ mức 0,75% trong 100 năm trước đây, tăng lên 2,85% trong 50 năm gần đây. Năm 2016, trên địa bàn xảy ra khoảng 26 cơn lốc xoáy làm sập 70 căn nhà, tốc mái 176 căn. Tháng 4/2017, tuy chưa bước vào mùa mưa, thời tiết nắng nóng liên tục trong hai tuần giữa tháng 4 cùng với một số cơn mưa trái mùa khá lớn kèm theo dông lốc đã gây thiệt hại tài sản cho người dân. Trong tương lai nếu bão và giông lốc

thường xuyên có thể sẽ gây thiệt hại ngày càng nặng nề cho hệ thống lưới điện, cây trồng, nhà cửa và các công trình trên mặt đất.

e) Về sạt lở bờ sông: thiệt hại do sạt lở gây ra trên địa bàn thành phố Cần Thơ trong giai đoạn 2010-2016 có 125 điểm sạt lở, chiều dài sạt lở khoảng 4.463 mét; số nhà hư hại hoàn toàn 63 căn nhà. Riêng trong 09 tháng đầu năm 2017 trên địa bàn thành phố Cần Thơ xảy ra 28 điểm sạt lở với chiều dài khoảng 1.583 m. Ngoài ra, theo thống kê cụ thể trên địa bàn Cần Thơ có trên 106 vị trí có nguy cơ sạt lở cao với tổng chiều dài đoạn có nguy cơ sạt lở khoảng 52.788 m.

Qua số liệu tôi báo cáo có thể thấy rằng diễn biến của sạt lở bờ sông, kênh, rạch trên địa bàn thành phố Cần Thơ ngày một nghiêm trọng và phức tạp (tăng cả về cường độ và số lượng), đặc biệt là các đoạn sông, kênh, rạch chảy qua các khu vực đông dân cư, các kênh rạch có mật độ giao thông thủy lớn, những đoạn sông cong, các cửa phân lưu, nhập lưu, nơi giao thoa giữa dòng chảy sông và dòng triều,... gây thiệt hại lớn về sinh mạng, mất đất, nhà cửa, tài sản, cơ sở hạ tầng xây dựng hai bên bờ sông, kênh, rạch.

3. Những nỗ lực của chính quyền thành phố Cần Thơ

Ứng phó với những thách thức đa chiều, phức tạp của biến đổi khí hậu và giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ môi trường là hai vấn đề được chính quyền thành phố quan tâm và là ưu tiên hàng đầu trong chọn lựa các giải pháp phù hợp cho chiến lược phát triển của thành phố.

Những quan ngại về biến đổi khí hậu luôn được thành phố Cần Thơ quan tâm, tích hợp trong quá trình xây dựng chính sách ở địa phương. Trong định hướng phát triển kinh tế - xã hội, các chính sách chú trọng hoàn thiện kết cấu hạ tầng đô thị, mạng lưới giao thông, cơ sở hạ tầng thông tin và truyền thông, mạng lưới cấp điện, cấp thoát nước và các công trình bảo vệ môi trường,... Những chính sách này được tính đến yếu tố ứng phó, thích ứng và giảm nhẹ tác động của biến đổi khí hậu.

Ngoài việc chú trọng cơ sở hạ tầng, thành phố hướng đến vận động chính sách ở cấp quốc gia, nguồn tài trợ từ các tổ chức quốc tế trong thực hiện các dự án về biến đổi khí hậu. Thành phố đã thành lập Ban chỉ đạo ứng phó biến đổi khí hậu và Văn phòng công tác biến đổi khí hậu. Qua đó, đã hợp tác với các tổ chức quốc tế như: Viện Nghiên cứu Chuyển đổi Xã hội và Môi trường (ISET), các nước thành viên

Liên minh Châu Âu (EU), Ngân hàng Thế giới,... triển khai nhiều dự án cho thành phố.

Với sự nỗ lực của thành phố và sự hợp tác có hiệu quả với các tổ chức tài trợ nước ngoài, Cần Thơ chính thức trở thành thành viên trong mạng lưới 100 thành phố trên toàn cầu có khả năng chống chịu (100RC) do Quỹ Rockefeller khởi xướng, với mục tiêu hỗ trợ thành phố xây dựng khung chiến lược có khả năng thích nghi, chống chịu trong tương lai với các vấn đề, áp lực cũng như cú sốc bất thường lên các lĩnh vực kinh tế, xã hội, môi trường để thành phố phát triển một cách bền vững.

4. Quan điểm về định hướng phát triển bền vững của vùng giữa trong điều kiện biến đổi khí hậu

a) Về quan điểm: chủ động ứng phó biến đổi khí hậu và bảo vệ tài nguyên môi trường là nhiệm vụ của các cấp chính quyền và nhân dân thành phố; đồng thời, tăng cường quản lý tài nguyên, bảo vệ môi trường và phát triển kinh tế - xã hội phải dựa trên nền tảng đáp ứng yêu cầu trước mắt, vừa bảo đảm lợi ích lâu dài, vừa bảo đảm phát triển toàn diện có trọng tâm, trọng điểm; xác định bước đi phù hợp, cụ thể trong từng giai đoạn.

b) Về định hướng:

Phát triển kinh tế với mức tăng trưởng cao hơn, ổn định; xây dựng và phát triển đô thị ngày càng văn minh, hiện đại; phát triển đồng bộ hạ tầng giao thông giữa thành thị và nông thôn. Phấn đấu trở thành trung tâm văn hóa, đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho vùng. Kết hợp chặt chẽ giữa phát triển kinh tế với bảo vệ môi trường, đảm bảo an sinh xã hội, nâng cao chất lượng cuộc sống người dân; bảo đảm vững chắc an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội; xây dựng và phát triển thành phố trở thành đô thị hạt nhân, là động lực phát triển, có sức lan tỏa mạnh mẽ của Vùng. Để đạt mục tiêu đề ra, trong công tác quản lý và phát triển, cũng như những quy hoạch kế hoạch trong tương lai, chính quyền luôn xem xét và lồng ghép yếu tố quản lý rủi ro thiên tai và phòng ngừa ô nhiễm môi trường, đây chính là một phần thiết yếu trong chiến lược phát triển nhằm giúp cho thành phố có sự chuẩn bị tốt nhất để hành động và phản ứng hiệu quả trước các tác động của ô nhiễm môi trường và biến đổi khí hậu. Tôi cho rằng, mức độ tác động của biến đổi khí hậu sẽ phụ thuộc vào hành động, ý thức của con người và các sáng kiến của chúng ta tại Hội nghị ngày hôm nay để triển khai thực thi có hiệu quả nhằm xây dựng vùng đồng bằng

sông Cửu Long năng động, thích ứng biến đổi khí hậu và phát triển bền vững.

5. Đề xuất các nhiệm vụ và kiến nghị

a) Các nhiệm vụ:

Đồng bằng sông Cửu Long với lợi thế cạnh tranh cao về kinh tế nông nghiệp. Mặc dù vậy, vùng đất này lại đang đứng trước nhiều nguy cơ thách thức, bao gồm các tác động tiêu cực của biến đổi khí hậu, nước biển dâng cũng như các áp lực ngày càng lớn của sự phát triển kinh tế - xã hội chưa thực sự bền vững. Những năm gần đây, tình hình thời tiết, thủy văn diễn biến phức tạp gây thiệt hại lớn đến sản xuất nông nghiệp của cả vùng, ảnh hưởng đến sự ổn định xã hội và sự phát triển bền vững của cộng đồng dân cư trong vùng. Trong bối cảnh biến đổi khí hậu, các rủi ro là tiềm ẩn, khó dự báo, do vậy việc nâng cao năng lực thích ứng, khả năng phục hồi cho cộng đồng là vô cùng quan trọng. Thành phố Cần Thơ xin đề xuất 4 nhiệm vụ trọng tâm sau:

Cần giảm ngay khai thác nguồn nước ngầm, chống sụt lún đất. Kiểm soát dòng chảy nước ngọt và nước mặn tại các cửa sông nhằm ngăn chặn hiện tượng xâm nhập mặn sâu vào đất liền. Tăng cường khai thác bền vững ngành nuôi trồng thủy sản ven biển, phục hồi vùng rừng ngập mặn ven biển và tăng cường trồng và khai thác các giống cây, thủy sản chịu mặn giá trị, thích ứng với biến đổi khí hậu.

Sau cùng, thay mặt chính quyền thành phố Cần Thơ, kính chúc Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc, Phó Thủ tướng Chính phủ Vương Đình Huệ, Phó Thủ tướng Chính phủ Trịnh Đình Dũng, Quý lãnh đạo Bộ, ngành trung ương và địa phương, cùng toàn thể quý đại biểu sức khỏe, hạnh phúc và thành đạt. Chúc Hội nghị chúng ta thành công tốt đẹp. Xin trân trọng cảm ơn./.